

DARBININKAS

XLII NR. 89

BROOKLYN 21. N. Y.
910 WILLOUGHBY AVE.

ANTRADIENIS - TUESDAY, GRUODIS - DECEMBER 17, 1957

Administracija GLENMORE 2-6916
Redakcija GLENMORE 5-7281

10 CENTŲ

Jungt. Tautos išbai- gė savo kalbas

Jungtinės Tautos gruodžio 14 baigė 12 sesiją. Sesija truko nuo rugsėjo 17. Tarp svarstytų klausimų svarbiausi buvo šie:

- Viduriniai rytai — padėtis, kokia buvo, tokia ir liko. Inicijatyva liko Syrijos rankose. Ji ir toliau intriguoja Jordanijoje bei Lebanone; sustiprėjo tik įtempimas tarp arabų ir Izraelio.

- Vengrijos reikalų išsklaidymas. Thailando kunigaikščio pranešimas, kad jis negalėjo atlikti jam pavestos Jungtinių Tautų misijos, nes jo neįsileido į Vengriją ir su juo nenorėjo kalbėti nei Maskva nei Budapeštas. Jungtinės Tautos išsklaidė tai ir — nieko daugiau.

- Naujosios Gvinėjos reikalą, arba konfliktą tarp Olandijos ir Indonezijos. Jungtinės Tautos pasvarstė ir paliko be sprendimo, nes nesurinko dviejų trečdalių balsų.

- Alžiro reikalų priimta rezoliucija, kuri rekomenduoja tartis.

- Kipro salos reikalų Graikija siūlė pripažinti Kipro gyventojams teisę apsispręsti. Bet siūlymas taip pat nesurinko reikalingų dviejų trečdalių balsų.

- Koegzistencijos deklaracijos, kurią siūlė Sovietai, J. Tautos nepriėmė, bet priėmė Indijos, Jugoslavijos ir Švedijos pataisytą deklaraciją, kurioje išleistas žodis "taikinga koegzistencija". Už tokią deklaraciją balsavo visi, tik nac. Kinija susilaikė. Sovietai taip pat balsavo, nes rado, kad joje yra išreikšta tai, ką jie siūlė, nors ir ne taip aiškiai.

Sios sesijos vaisiai nedideli: kur klausimas buvo sunkesnis, jis liko neišspręstas; kur nutarimai buvo priimti, jie arba paliko esamą padėtį, arba buvo išreikšti tokiomis bendrybėmis, kad tie rezoliucijų žodžiai yra be turinio.

Turkija prieš Izraelį

J. Alsop (NYHT) informuoja iš Paryžiaus, kad į NATO konferenciją

Turkijos delegacija atvyko su pasiūlymu NATO nariams, kad jie pritartų reikalavimui sugrąžinti Izraelį į 1947 sienas.

Prancūzijos proizraelistiskasis užsienių reikalų min. Pineau atmetė jį su pasipiktinimu. Anglijos delegacijoje iškoma kompromiso. Amerika pasiryžusi ištęsti kietai, tačiau nori laimėti laiko ir išvengti to reikalo svarstymo NATO konferencijoje.

Amerikos korespondentus varo lauk

Amerikos N. Y. H. Tribune korespondentą Morris Syrija išvarė, įsakydama išsikraustyti per pusę valandos.

Newsweek korespondentą išvarė Jugoslavija. Jis buvo apkaltintas davęs kitiem Dijas knygą "Naujoji klasė", kurios autorius, buvęs Tito padėjėjas, dabar pasodintas 9 metams į kalėjimą. Šitokių "laisvių" valstybei Amerika jau davė beveik 2 milijardų dol. paramos.

Vakaru viršūnės sėdi Paryžiuje Telaukiama bendrų žodžių ir padėties užglostymo

Politikos dėmesio centras šiandien yra Paryžiuje NATO konferencija, kuri prasideda gruodžio 16. Dalyvauja 14 vyriausybės galvos; negalėjo atvykti tik Portugalijos Salazaras. Jiem saugoti Paryžius paskyrė papildomai 4,000 policininkų.

Jau prieš konferenciją vyriausybės galvos pamėgino rūpintis klausimus savo tarpe paruošti.

Staigmenų iš konferencijos nėlaukiama. Laukiama bendrų žodžių, kuriais būtų užglostoma padėtis.

M. Higgins (NYHT) iš Paryžiaus pranešė, kad ir pačių svarbiausių klausimų — dėl raketų bei atominų bombų bazių Europoje Amerika jau prieina nusistatymo, jog nebūtina priimti skubius nutarimus. Klausimas nesą toks aktualus, iki bus pačios raketos pagamintos.

Izraelis ir arabai yra susirūpinę savo santykiais. Bet laukiama, kad ir šis klausimas bus stengiamasi palikti be sprendimo laikinai suradus aptarinėjimą.

Prezidentas Eisenhoweris jau apmąstęs savo pareiškimais prancūzų ir arabus.

Prancūzams pareiškęs, kad Amerika nesiūsi daugiau ginklų Tunisui; arabams pažadėjo raštu, kad jų reikalas NATO konferencijoje nebus sprendžiamas be jų žinios. Indijos pirmininkui, pranešė Eisenhoweris, kad Maskvos siūlomas atominų ginklų bandymų sustabdymas bus galimas tada, kai bus sutarta sustabdyti ginklų gamybą ir įvesti kontrolę.

Persijoje žuvo per 1200 žmonių

Persijoje, vakarinėje dalyje, gruodžio 13, penktadienį, buvo žemės drebėjimas. Per poros minučių tarpą žuvo 1,287. Su žuvusiais, sužeistais, netekusiais pastogės priskaitoma 100,000. Miestelis Farsan, 240 mylių nuo sostinės Teherano, virto ištisu kapinynu. Daugiau ar mažiau nukentėjo 32 miesteliai. Benamius sutiko stiprus šaltis.

- Texas gubernatorius pasirašė įstatymą, kuriuo gali būti uždarytos mokyklos, jei bus pavartota karinė jėga mokyklai mokymui įvesti. Pirmoji tokį įstatymą priėmė Florida spalį.

Kaltininkas sėdi Pentagone

Senato komisijoje raketų klausimui tirti gruodžio 14 liudijo armijos balistinių raketų programos vadovai — civilinis viršininkas dr. W. Braun ir jo karinis viršininkas gen. Medaris. Juodu pareiškė:

- Raketų gamyba susitrukė dėl Pentagono neryžtingumo duoti aiškius sprendimus.

- Kai apsaugos departamentas davė įsakymą gaminti Jupiter raketą lapkričio 27, nebuvo skirta tam reikalui pinigų.

- Armija galėjo paleisti raketą anksčiau, bet leidimą iš Pentagono gavo tik paskutinį mėn.

- Gen. Medaris rekomendavo vyriausybei 1956 pagaminti raketą 220,000 svarų — tokią, kokia išskėlė pirmą sovietų sputniką. Atsakymo į tai nebuvo. Ir Jupiterio gamyba buvo Pentagono delsiama.

- Sovietų pavojus didelis ir jie sunkiai pavejami. Siūlė programą dešimčiai metų su žmogum, keliaujančiu raketą erdvėse.

- Braun mano, kad Sovietų naujasis žygis erdvėse bus kelionė į mėnulį. Jų dabartinės raketos gali pasiūti mėnulį 200-300 svarų satelitą. Į klausimą, ar Sovietai gali atsiųsti vandenilio bombą į Washingtoną, Braun atsakė — taip.

Bulganinas Vakarus skaldo

Sovietų Sąjungos min. pirm. Bulganinas išsiuntinėjo laiškus visiems NATO nariams, vienus įkalbinėdamas, kitiems grasindamas, kad jie nepriimtų Amerikos raketų ir bombų ir atšauktų Amerikai karines bazines. Taip pat Bulganinas siūlė viršūnių konferenciją, kurioje būtų aptarti nusiginklavimo ir kiti klausimai. Nusiginklavimo reikalui pasiūlė: Sovietai savo atominų bombų sandėlių netaikys rytų Vokietijoje, Čekoslovakijoje, Lenkijoje, jei Amerika tokių bombų sandėlių neturės Europoje.

Amerikoje nesutaria

Bulganino laiškas sulaukė nevienodo atgarsio Vakaruose. Amerikos valst. sekr. Dulles laikosi minties, kad Bulganinas nieko naujo nesiūlo ir nėra dabar reikalo kalbėti apie viršūnių konferenciją. A. Stevensonas pasisakė už derybas. Maskvoje diplomatai daugiau linkę pritarti, kad reikia derėtis.

Vokietija traukias

Vokietijos kancleris Adenaueris kalbėjosi su valst. sekr. Dulles. Ispėjo, kad Amerikos raketų priėmimas Vokietijos žemėje yra daugiau politinis, ne karinis reikalas. Jis dėl to turėtų būti svarstomas parlamente. Adenaueris taip pat ispėjo, kad Vokietija bus priešinga bet kokiui norui NATO konferencijoje demonstruoti karinę jėgą ir tuo provokuoti Sovietus.

Vokietijos laikymasis ypatingai dėmesio susilaukia. Vokietija uoliausiai lig šiol rėmė Amerikos politiką, bet kada pamatė, jog Amerika veiksmy nesima, jog Amerikoje svarstomas Vokietijos neutralizavimas — Vokietija ima vartyti savo politiką.

- Maskvos spauda smarkiai kritikuoja NATO konferencijos programą ir kalba jau apie įvykusių NATO krizę — pasireiškusius nesutarimus.

- Amerika ir Anglija jau prieš konferenciją susitarusios atmesti Sovietų siūlomą "beatomę zoną", nors žino, kad konferencijoje bus jos šalininkų.

PRINCESE MARGARITA lanko sužeistuosius traulinio karo trofėj Londono, kur žuvo 92.

AR IZRAELIS BUS IŠDUOTAS KAIP 1938 M. ČEKOSLOVAKIJA?

Izraelis jaučia, kad jam gresia pavojus, kuris palaipsniui auga. Izraelio atstovas Elath Londone ispėjo viešai, kad ateinančiais metais Izraelis gali būti apesmento arabams auka, kaip 1938 Čekoslovakija buvo paaukota vardan apesmento naciam.

Izraelio užsienių reikalų min. Golda Meier gruodžio 14 viešai ispėjo, kad jeigu NATO konferencija norės grąžinti Izraelį į 1947 sienas, tai pridarys daugiau bėdos.

Izraelis regi, kad NATO konferencijoje gali kilti klausimas, kaip laimėti arabus, o tada gali būti aukojami Izraelio reikalai.

Arabai dabar reikalauja vieno — kad būtų Izraelis grąžintas į 1947 metų sienas, kurias buvo išrėžusios Jungtinės Tautos, sukurdamos Izraelio valstybė. Bet arabai su Izraelio įsteigimu tada nesutiko. Nesutiko, kad iš jų žemės būtų atimtos ir atiduotos žydams. Jie kariavo ir pralaimėjo. Paliaubas sudarant, Izraelis pasiėmė daugiau, nei jam buvo skyrusios Jungt. Tautos. Izraelis išvarė 900,000 arabų, kurios JT lig šiol tebešelpia, o Egiptas jų nepriima, kad palaikytų neįkurdintus žmones — židinį visokiui neramumui.

Arabai reikalauja ne Izraelio panaikinimo, bet tik 1947. Taktiškai atsistoja patogioje pozicijoje, nes pasirodo, kad jie nieko kito nereikalauja, kaip tik atstatyti tai, ką buvo nutarusios JT ir sulaužęs Izraelis. Taigi arabai stoja už sulaužytos teisės atstatymą.

NATO nariai turi atsivėlgti į arabų reikalavimus gal ne tiek dėl to, kad jie reikalauja atstatyti Jungtinių Tautų

nutarimus, kiek dėl to, kad arabų yra per 30 milijonų, kad jų kraštuose iš žemes juodasis auksas teka. O dar svarbiau: jeigu NATO nariai neturės arabų savo pusėje, tai juos turės Maskva. Maskva ir kursto arabus, kad jie atsikvėptų nuo Vakaru imperialistų, kurie eina prieš arabų interesus, paremdami Izraelį. Jei lig šiol daugiau kaip pusė arabų valdovų yra Vakarų šalininkai, tai Maskva savo kurstymais siekia vieno — įtikinti arabus, kad šie Vakaram pataikaujančiai valdovai esą arabų reikalų išdavikai ir kad reikia jų vietoje pastatyti "liaudies vyriausybes", tokias kaip Syrijoje.

Cia yra Vakarų silpnoji vieta. Norėdami neprarasti arabų palankumo, jie gali pritarti arabų dabartiniam reikalavimui — grąžinti 1947 sienas.

Tačiau J. Alsop (NYHT) pastebi, kad ir arabai ir Izraelis žino, jog grąžinimas į tas sienas bus pradžia galo Izraeliui. Į tas naujai prisijungtas sritis Izraelis prisigubeno naujų kolonistų. Tektu tada iškelti juos, kaip dabar iškelti yra tie 900,000 arabų, kad palaikytų neįkurdintus žmones — židinį visokiui neramumui.

- G. Kennan pasisakė per Londono radiją vėl prieš NATO ginkluotos pajėgos stiprinimą. Tai neveda prie susikalbėjimo su Sovietais.

- Amerikos gyventojų surašyme, kuris bus 1960, nartata neklausti, kokios kas religijos.

New Yorko streikas sušvelnėjo

New Yorko traukinių streikas dar tebetęsiamas, nors trys ketvirtadaliai traukinių veikia. Mašinistų susirinkimas gruodžio 14 nutarė savo reikalavimus palaikyti ir toliau streikuoti. Juos palaikyti mėgina susisiekimo valdyba, kurioje yra vienas miesto majoro atstovas, vienas gubernatoriaus ir jų dviejų pasirinktas trečiasis į pirmininkus. Susisiekimo valdyba buvo išsiuntinėjęs telegramas, kad negrįžtų bus atleisti iš darbo ir pakeisti kitais, kurių turima užtenkamai. Dabar pranešta laiškais, kad jie bus atleisti, kai tik bus paruošti reikalingi specialistai, kuriems kandidatų didelis pasirinkimas.

Gubernatorius Harrimanas paskelbė tik trumpai, kad

streikas nėra teisėtas, ir darbininkai turi grįžti į darbą. Majoras Wagneris skelbė kelių pareiškimus. Šeštadienį pareiškimą priminė ir streiko pagrindą —

kad mašinistai nenori būti atstovaujami Transporto darbininkų unijos, o jie nori patys turėti savo atstovybę, kuri su susisiekimo valdyba tartųsi dėl darbo sąlygų.

Jei taip, tai ir kyla klausimas, ar miestui yra taip labai svarbu, kad mašinistams atstovautų būtinai Transporto unija, o ne jie patys, jeigu už tai milijonai miesto gyventojų turi kentėti susisiekimo trukdymus ir dešimtys milijonų dolerių nuostolių turi turėti New Yorko biznis?

GEN. JOHN B. MEDARIS liudijo senato komisijoje apie raketą.

Sputnikas apie mėnulį

Maskvos spaudoje svarstoma kelionė apie mėnulį. Esą dabar jau padidintas raketos greitis iš 18,000 mylių iki 25,000, ir ji gali lengvai išsiveržti iš žemės traukos. Vienas projektas numato, kad raketą galėtų nuskristi 259,875 mylias, (nuo žemės iki mėnulio 216,420-247,667). Savo trektorijos viršūnė raketą pasiektų per 5 dienas, ir per kitas 5 dienas apskrus mėnulį, atstu nuo jo per 19,000 mylių, galėtų sugrįžti žemėn. Neišspręstas betgi dar sugrįžimo būdas.

DR. WERNER VON BRAUN, buvęs valdėtu V-2 konstruktorius, dabar Amerikos armijos raketų gamybos civilinis viršininkas.

Graži idėja negražiuose pirštuose

Tą visą "balionų projektą" laikraštis vertina kaip "tam tikrą Yale graduantų klubą, kuris žaidžia policininkus ir plėšikus".

Walkerio pavaduotojas direktorius yra už jį kiek jaunesnis John Kirk, Columbijos universiteto prezidento sūnus. Jis buvo pasamdytas 1956 rugsėjo mėn. už 5,500 metų, bet dabar jis gauna jau 10,500. Jis demonstruoja — sako laikraštis, — kaip greitai modernus jaunulis gali iškilti į žmones.

O balionėlių programos likvidavimas esąs vis dar nebaigtas.

Laikraščio įvykių aprašymą sustabdome. Kas apie juos tenka galvoti?

New York Mirror aprašė Free Europe nesimpatyngus reiškinius. Vargiai galima būtų manyti, kad rašė neteisybę. Neteisingai paliestieji asmenys galėtų skaudžiai laikraštį prikipti. Beliktų tada galvoti apie laikraščio išskeltus faktus kaip apie naujus ženklus, kiek didi idėja gali būti kompromituojama nevykusių žmonių.

Buvo neseniai graži UNRRA idėja — karo metu išvietintų žmonių šelpimas. Žmonijos istorijoje niekad tokis artimo meilės darbas nebuvo užsimotas vykdyti tokiu platumu. Bet į UNRRA prilindo taip pat nenaudėlių. Vieniem jų rūpėjo pinigai. Kitiems rūpėjo būti nuosirdžiais amerikiečių.

Vyrai ilgiau gyvena negu moterys

Amerikos sveikatos informacijos įstaigos pranešimu, moters ilgiau gyvena už vyrus vidutiniškai 6 metus. Vyrų miršta daugiau kaip moterų. Pernai moterų mirė 668,000, o vyrų 896,000; taigi vyrų mirė 25% daugiau nei moterų. Tuo tarpu moterų skaičius yra didesnis nei vyrų: 5 moterim tenka 4 vyrai. Tokiu būdu moterų skaičius auga, o vyrų mažta; galima sakyti, kad vyrų miršta 50% daugiau nei moterų pagal jų skaičių.

Vyrų mirimo skaičių padidina labai visokios nelaimės. Tačiau jeigu jos ir būtų neskaitytos, vyrų mirimų skaičius vistiek didesnis nei moterų.

Sirdies ligom vyrų miršta 86% daugiau nei moterų, toliau vėžiu 20% daugiau, nuo nelaimių 150% daugiau.

• Demokratų kandidatas prezidentus 1960 rinkimuose populiariausias yra sen. Kennedy, iš Mass. Toliau eina gubernatorius Meyner, sen. Symington ir tik ketvirtą eilėje A. Stevensonas. Toki daviniai, apklausus 1000 delegatų, kurie buvo dalyvavę 1956 konvencijoje.

APIE LAISVĄJĄ EUROPA (2)

AR KALBAS APIE LAISVOSIOS EUROPOS NEGEROVES REIKIA SUPRASTI KAIP NORĄ JAS PASALINTI AR KAIP NORĄ ORGANIZACIJĄ NUŽUDYTI?

gentais Maskvai ir terorizuoti tremtinius, kad jie grįžtų į Sovietų valdomus kraštus. Treti milžiniškas lėšas norėjo pasukti dar kitokiems tikslams. Tokių buvo net pačioj UNRRA vadovybėje.

Tačiau nors ir kaip buvo pikt-naudojamas UNRRA vardais ir turtas, jį atliko neišmatuojama patarnavimą žmonėms, kurie globos buvo labai reikalingi.

Puiki buvo ir Laisvosios Europos idėja — "kryžiaus karas už laisvę". Juo labiau ji buvo puiki, kad kovoti už pavergtųjų dviasios palaikymą, už kraštų išlaisvinimą ėmėsi laisvojo pasaulio žmonės savanorišku principu. Nieko nuostabaus, jei ir čia priėjo žmonių, kuriems rūpėjo pinigai ar noras rodyti jauno žmogaus neklaidinga autoritetinga valdžia.

TĖVĄ VAISINO, SŪNŲ NUKANKINO

Sandara gruodžio 6 praneša apie likimą Lietuvoje Vytauto Graičiūno, kurio tėvai yra Amerikoje ir stengėsi sūnų atgauti.

"Vienas dr. A. L. Graičiūno sūnus — Vytautas, užbaigęs Chicagoje inžinieriaus mokslą, išvyko į nepriklausomą Lietuvą pagelbėti jai įkurti savo pramonę.

"Sovietams užgrobęs Lietuvą, inž. Vytautas Graičiūnas buvo nustumtas į eilinio techniko kategoriją, bet jam dar buvo leista dirbti. Tuo tarpu jo tėvas dr. A. L. Graičiūnas, norėdamas pagelbėti savo sūnui, prisiplakė prie vietinių bolševikų, rašydavo į "Vilnį" ir laikydavo jiems paskaitas. Už toki "darbininkiską susipratimą" Sovietų ambasada Washingtono prisiuntė jam formalų pakvietimą atvykti į ambasados rengiamas iškilmes.

"Bet kaip pasirodė, tėvo pastangos nuėjo niekais. Kokiais ten sumetimais inž. V. Graičiūnas buvo pasiūstas į Maskvą. Vaikščioldamas to miesto gatvėmis, pamatė J. V. atstovybę, ant kurios plečė savo amerikiečių vėliava. Neiškentęs jis užsuko į ją, greičiausiai pasisveikinti ir išgirsti vieną kitą anglišką sakinį.

"Kai po keleto minučių jis apledo atstovybės rūmus, tai prie jo priėjo du enkavedistai, pagrobė už rankų ir nu-tempė į netoliese stovintį automobilį. Vėliau jis buvo atgabentas į Lietuvą, ilgai kalėjime tardomas ir, pagaliau, nukankintas. Būdamas kalėjime,

gal buvo dar ir kitokių trūkumų. Mes, sakysim nejaudėm, kad Laisvojoje Europoje būtų visos pavergtos taut. laikomos lygios.

Kai kitos tautybės naudojosi radijo transliacijom, lietuviam, latviui, estam jos nebuvo leidžiamos. Net ir Free Europe biuletenyje pabaltiečiai jautėsi nustumiami su informacijom į užpakalį.

Tačiau ir tokiom sąlygom Laisvosios Europos organizacija padarė didelį pasitarnavimą pavergtosiom tautom — ji sutelkė pavergtųjų politines jėgas, sudarė materialinę sąlygą joms reikštis ir kovoti dėl savo krašto laisvės. Kiek Laisvosios Europos

jis įstengė šį tą pranešti vienam kitam draugui apie tai, kaip jis pakliuvo į enkavedistų nagus."

Ekonomistai pesimistai Amerikos prekybos rūmų posėdyje gruodžio 14 dalyvavę ekonomistai nukalbėjo pesimistiškai apie 1958 ūkinio gyvenimo ateitį. Buvo spėjama, kad gali pasitaisyti ūkinis gyvenimas antroje metų pusėje.

Bedarbių skaičius vasario mėnesį pasąks iki 4 mil. Lapkritį buvo 3 mil.

Žmogus išvengęs virvės ant kaklo

DIENOS VEIDAI

Lapkričio 23 Maskvoje Chruščiovas kalbėjo Hearstui jr.: Nato eina su hitlerininkais — armijos vadu Europoje paskyrė hitlerininką Speidelį. Hearstas atsakė: betgi Speidelis buvo kaip tik tarp liepos 20 samokslininkų prieš Hitlerį.

Hitlerininku generolą Speidelį laikė ir kai kurie Norvegijos vyrai. Kai šiemet Speidelis rengėsi atvykti į Norvegiją Nato kariuomenės vizitui, Norvegijos vyrai paruošė jam smėlio saujas ir jas paleido į generolus, išlipusius iš lėktuvo. Smėlis klievo Amerikos ir Anglijos generolam, o Speidelis, iš anksto nuodėjęs visą reikalą, pasuko lėktuvą į kitą aerodromą ir ten nusileido be jokio sutikimo. Bet tuo pačiu metu prancūzų generolas Bethouart atsiliepė palankiaisiais žodžiais apie Speidelį, primindamas, kad panašios nuomonės apie jį buvęs ir garsusis jau miręs maršalas de Lattre de Tassigny.

Kai buvę priešininkai apie Speidelį atsiliepė kuo palankiausiai, tai Anglijos prokomunistinis darbietis Bevanas pasakė: yra "generolų internacionala", kuris savo solidarumu pralenkia bet kurių profesijų solidarumą.

Taigi Speidelis virto dienos kalbų objektu. Jos dar aktualesnės dabar Nato konferencijos metu. Skirtingos kalbos apie asmenį, kuris dabar yra labai svarbiame poste — po 12 metų karui pasibaigus, generolas dr. Hans Speidel yra pirmasis vokiečių, kuris vadovauja visai Nato sausumos armijai Europoje.

Šioj vietoj galima sustoti prie jo ir kitų generolų ano dalyvavimo samokslė prieš Hitlerį.

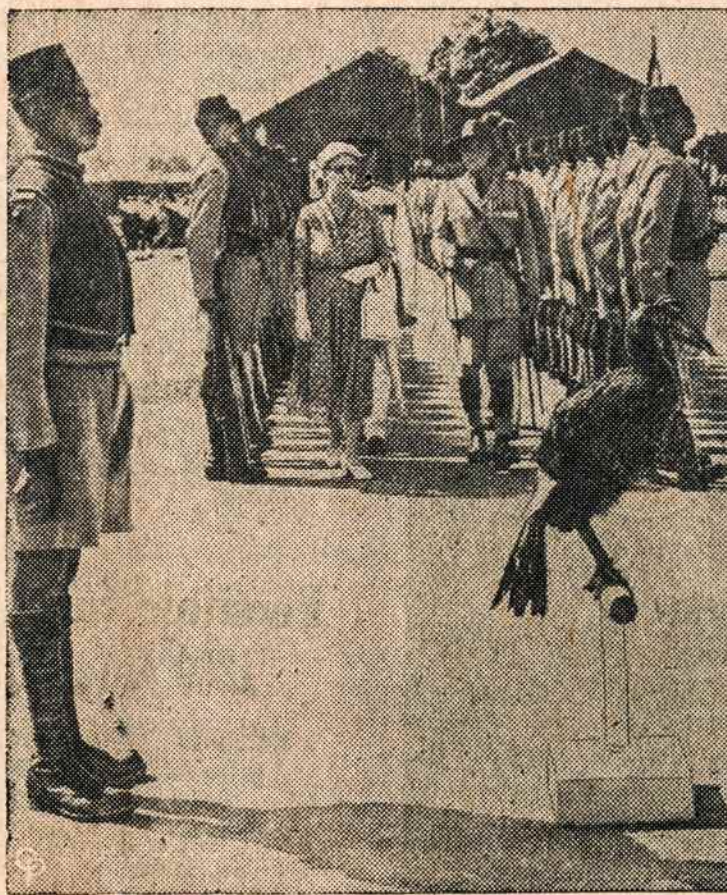
Free Europe sutapo su Free Europe kreditų apkarpymu, žmonių sumažinimu.

Jei tai daroma tikta taupumo sumetimais — ką bedarysi. Taupyti reikia. Toki laikai. Teks tik stebėti, ar taupymas bus vykdomas viršininkų ar valdinių sąskaita.

Teks stebėti taip pat, ar pati veikla bus varoma bent kaip lig šiol ar ji bus blukinama Amerikos Balso pavyzdžiu.

Tačiau nors artima ateitis atneštų ir kokias nesimpatyngas reformas, niekas nenužudys syki iškilusios, gražios idėjos — laisvojo pasaulio laisvos paramos kovojančioms pavergtiems kraštams. Ji žadins dėkingumą tiems, kurie dalyvavo savo parama. Žadins ir tikėjimą tarptautiniu solidarumu kovoje dėl laisvės.

M.

ELZBIETA II, Anglijos karalienė lanko Nigeriją.

Bolševikinio jubiliejaus ženkle

Pažanga per 40 metų

"Matai tėve, kokius stebuklus sovietinė technika padarė per 40 metų. Prieš 40 metų jūsų laikų patrankos iš Leningrado vos vos galėjo pasiekti Kronštata, o dabar mūsų raketos gali nunešti bombas į visą pasaulį".

"Tai teisybė, tokia pažanga. Kai seniau mūsų kunigaikščiai nusigėdavo, tai visas miestas šnibždėdavo, ką jie pasigėrė nušnekėdavo. Dabar visi tai girdi per radiją".

Sovietinio karinio apmokymo pamokoje

"Ką tu darysi, jei visa gurgulė bus atkirsta ir tu būsi išbaigęs visus šaudmenis ir maistą?"

"Aš duosiu ženklą savo priešininkui, kad noriu derėtis dėl paliaubų ir derėsiuosiu juo dėl taikos tol, kol pristatys naujos municijos."

Sovietinis gyvenimo stilius

Kai mūrininkas Piotr savo jaunai žmonai Ninai pradėjo pasakoti, kad jis pats pasistatys mažą namuką, kur juodu galės gyventi, Nina atsakė: "Namukas? O kam jis mum? Aš gimiau poliklinikoje, užaugau pionierių namuose, mudu susipažinom komjaunimo stovykloje. Dabar dieną aš vistiek praleidžiu partijos biure, paskui sporto aikštėje, o vakare yra apmokymas. Tai kam mum namukas? Daugiausia

ko mums reikia, tai kambario, kur nakčia galėtume niekieno nekludomi diskutuoti".

MAŽIEJI VYKIAI

Kur merginos turi didelį pasisekimą?

Australijoje didėja viengūnių skaičiai. Ir dėl to, kad imigruoja į Australiją daugiau vyrų — penkiolikamečių vaikų šimtinė tenka tik 5 merginos. Didėja viengūnių vyrų skaičius ir dėl to, kad daugiau gimsta berniukų nei mergaičių.

Nuo parašiuo į kalėjimą

Prancūzijoje parašiuotinkas Coupe padarė naują pasaulinį rekordą, nušokdamas su parašiuo iš 7500 metrų aukščio. Bet tik nusileidęs buvo tuojau suareštuotas, nes jis sulaužęs įstatymą, kad šokti turėtų tik su deguonies kauke.

Nuotikos prieš Paryžiaus konferenciją Europoje

NY Times korespondentas iš Paryžiaus vertina, kad Europos nuotikos prieš Nato konferenciją esančios pesimistinės. Tokios jos niekad nebuvo prieš ankstesnius Nato susitikimus.

Does Your Family, Inc. have an annual report?

In some ways it certainly makes a lot of sense to look at your family as a business.

For instance, businesses set aside money each year to meet their future needs. Your family should, too, because you'll have a lot of future needs... college educations for the children... a new house... a retirement fund.

You might call the money you'll need for these things a reserve for future operating expenses. And you should start building that reserve right now.

One of the best ways to do this is by regular purchase of U. S. Savings Bonds. They're a safe, sure investment that's backed by the strength of the greatest nation on earth.

And now they're better than ever. Every U. S. Series E Savings Bond purchased since February 1, 1957 pays 3 1/4% interest when held to maturity. It matures earlier, too—in only 8 years and 11 months—and pays higher interest in the earlier years.

So this year look at your family's finances with a businessman's eye. And make it your New Year's Resolution to start building a fund for the future by buying Savings Bonds through the Payroll Savings Plan at work—or regularly where you bank.

SAFE AS AMERICA... U. S. SAVINGS BONDS

The U. S. Government does not pay for this advertising. The Treasury Department thanks for their patriotic donation, the Advertising Council and

LIETUVOS ATSIMINIMU
RADIO VALANDA JAU 16 TUS ME-
TUS SKRIEJA PAS KIEKVIENĄ
LIETUVI DIDŽIOJO NEW YORKO
N. J. IR CONN. APYLINKĖJE KU-
RIS IŠEŠKO ATSIGAIVINIMO LIE-
TUVISKAME ŽODYJE IR DAINOJE.

DABAR
NAUJU LAIKU
SEŠTADIENIAIS
NUO 4:00 iki 5:00
STOTIS **WEVD** (1330 KIL. IR 97.9 MEG. FM)
DIREKTORIUS - JOKŪBAS J.

STUKAS 1264 WHITE ST.
HILLSIDE N.J.
WA 63325

KŪRYBOS PRIEDAS

Vaitkus mistiniame sode

Nuošalame Rhode Island valstybės kampely, vadina-
mam Peace Dale (Ramybės
slėnyje), gyvena mūsų garbus
kanauninkas ir poetas, rašy-
tojas Mykolas Vaitkus. „Nieką
daugiau ir nenorėjau“ kartą
sako jis pats, „kaip šiam savo
amžiui tos ramybės ir vienu-
mos, kuri kad ir nelengva kar-
tais, bet tikrai miela kūrybai“.
Tas nuošalumas nuo didžiojo
pasaulio vieškelio, nuo did-
miesčio triukšmo, ir gyvenim-
as žavinčios gamtos aplinkoj
rašytojui padėjo subrandinti
ir išleisti nevieną savo kūrinį.
Paskutinių kelių metų laiko-
tarpį pasirodė net keli Myko-
lo Vaitkaus poezijos rinkiniai.
O dabar sulaukėm ir visai dai-
laus atsiminimų pluošto.

Šiais metais išėjo net dvi
svarios atsiminimų knygos:
tai gen. St. Raštiko Kovose
dėl Lietuvos II d., ir dabar

A. TYRUOLIS

čia minimoji. Jose, žinoma,
kalbama apie atskirus laiko-
tarpus. Raštiko knyga — tai
Lietuvos nepriklausomo gyve-
nimo periodas, dėl to daug

Kan. M. Vaitkus

kam mielas dar kartą pažiūrė-
ti iš laiko atstumas ir iš kito-
kių gyvenimo aplinkybių. Vai-
tkaus knygoj prisimenama tai,
kas buvo prieš 50 metų Žemai-
čių arba Kauno kunigų semi-
narijoj.

★

Mistiniame sode aprašomi
daug platesni dalykai, negu iš
karto atrodytų. Toji knyga nė-
ra vien siaura išpova iš Kau-
no kunigų seminarijos 1903—
1906 m., bet liečia ir platesnį
gyvenimą, kuris savo atšvais-
tais siekia net mūsų dienas.
Autorius savo knygoj aprašo
visus svarbesnius to meto į-
vykius, kaip lietuvių sam-
brūdį po 1904 (lietuviams
spaudą atgavus), rusų japonų
karą 1904—5., duoda visą eilę
mūsų žymiųjų žmonių paveiks-
lų.

Savo gyvenimą, ypač moks-
lo dienas, garbusis rašytojas
buvo jau seniau pradėjęs vaiz-
duoti savo apysakose: 1940
Auštant, o 1944 Pirmąjį žy-
giai. Prieš ketvertą metų su-
laukęs 70 metų amžiaus, rašy-
tojas susikaupe grynai memu-
ariniam veikalui. Tuo pačiu
metu dar rašė pluoštą atsimi-
nimų periodinėje spaudoje „A-
pie mūsų žymiuosius žmones,
rašytojus. Tačiau rašyti apie
seminariją mūsų autoriui, gal
būt, bus buvę tikrai arčiausia
širdies, nes tie ketveri metai
formavo ateities gyvenimą, ir
dargi ne bet kokioj, o pačioj
Dievo tarnybos srity.

Apie seminarijos gyvenimą
iš anų laikų jau buvome kalbė-
ję sužinoję iš Putino „Altorių še-
šėly“ romano, iš J. Gintauto
„Tiesiu keliu“. Bet tai buvo
beletristikos veikalai, su dau-
giau ar mažiau fantazijos ir
priedų. „Mistiniame sode“ tu-
rim tiesia ranka ir širdim ra-
šytus atsiminimus. Ir ne bet
kokius, bet gyvai, daliai, pa-
traukliai parašytus. Juk žinom,
kad ir Mykolas Vaitkus yra
beletristas rašytojas. Tad jo
gyvas, judrus, vietom humoro
atmieštas stilius yra persida-
vęs ir į šiuos atsiminimus. Su
ypatinga kūrybine vaizduote
rašytojas prisimena asmenis
prieš daugybę metų, pieša-
mas juos ypatingai vaizdžiai,
aiškiai, tartum gyvus, nors
kitus jau seniai mirusius.

S.S.

(Juozas Vaičiūnas. ŽYMIJŲ
KARO VADAI. Sudbury, Ont.,
1958. Išleido autorius. Spaudino
Žiburių spaustuvė Toronto. Kai-
na 3 dol., 214 psl.)

KNYGA APIE KARO VADUS

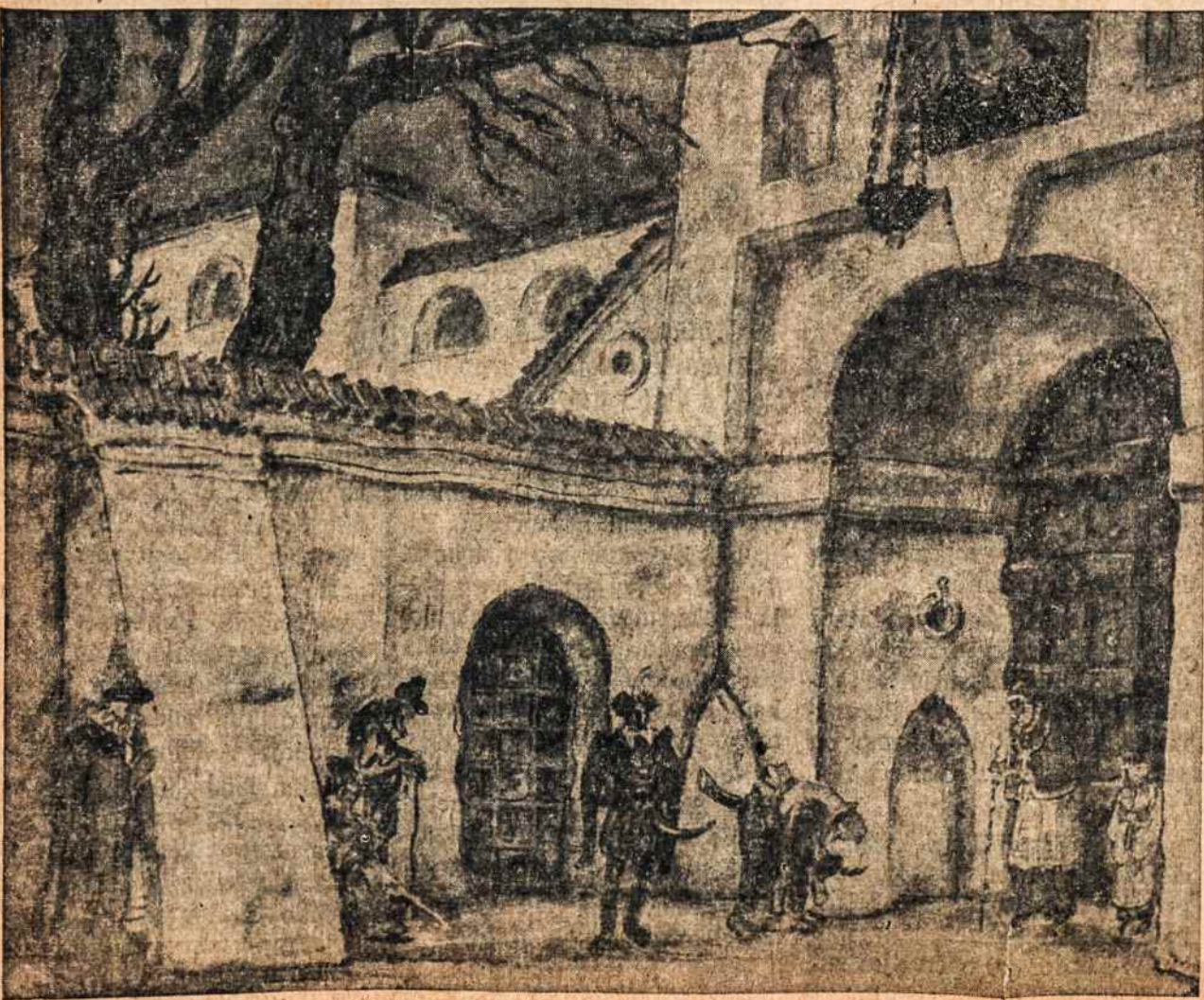
Lietuviškų knygų lentyna
trimtyje padaugėjo dar vienu
leidiniu — Juozo Vaičiūno pa-
rašytu ir jo paties išleistu vei-
kaliuku „Žymieji karo vada“.

Pasakojama apie dešimtį tų
militarinių įžymiųjų: Aleksan-
drą Didį, Hanibalą, Julijų Cezarį,
Ney, Džeigiskaną, Bernadotę,
Napoleoną, Moltkę, Hindenburgą
ir Manerheimą. Pasakojimas
lengvas, bet ir paviršutiniškas.
vardai, datos, kovos, armijų skai-
čiai ir žuvusiųjų tokie pat dideli
skaičiai. Ir kam jie žuvo? Visų
tų karo vadų imperijom plėsti
ir jų garbės potroškiui tenkinti.
Išskyrus vienintelį suomį Maner-
heimą, kuris gynė savo tėvynę,
visi kiti parinktieji karo vada
švaistėsi kitų žemėse, palikdami
ten ašaras, kraują, griuvelius ir
kančias. Visiems jiems tikrą Džen-
giskanui taikomi žodžiai: „Aš
esu Dievo rykštė. Toji „rykštė“
Turkestane išžudė 80 procentų
gyventojų, o jai pačiai liūsus
(mirus), buvę pasmaugta 40
jaunų mergaičių, kad „žymusis
karo vadas“ turėtų kuo džiaugtis
po mirties... Autorius, be abejoj-
tų, ne to, kaip kuris karo
vadas elgėsi, bet kaip jisai karia-
vo ir kaip valdė: „karšta geležinė
ranka, apmauta aksomine pirš-
tine“ (Bernadotte) ar „nebučiuo-
damas moterim rankų kaip kar-
ys“ (Ney).

Iš tų žymiųjų karo vadų su
Lietuva teturėjo ryšį Napoleon-

as, gen. Ney ir Hindenburgas.
Bet autoriaus prisiminta tik tiek
kad pro Lietuvą praėjo. Tuo tar-
pu galima buvo iš viso prita-
sinti militarines įžambes praeiti ir
jų vietoje duoti savo tautos did-
vyrių paveikslus. Liet. tauta
garsių karo vadų turi gausiai. Ka-
mėgsta jų žygius prisiminti ir
skaityti, turėtų malonų skaityti
ir dar naudingą lietuviškumui
palaikyti. Bet tokiame leidinyje
reikia daugiau darbo. Čia ne-
atsiversi bet kurios enciklope-
dijos ir nepasakytysi, ką darė
Algirdas, Kęstutis, Vytautas,
Gliniskis, Radvila, Katkus ir k.
Apie lietuvių literatūros reikia
paieškoti, o apie „žymiuosius ka-
ro vadus“ kirkuvos žinių guli bet
kurioje bibliotekoje. Paimi ir
nusirašai.

Taigi, nors knygelė lengvai
parašyta, gražiai atspaus-
ta ir išleista, dar ir paveikslais ili-
truota, nerandame jos būtina
reikalinga lietuviško skaitymo
skyklei užkūsti. O kas neskaity-
tų būtų jam sakoma: lietuviškos
knygos neparemia. Ką darysi,
kad išeina ne tokios lietuviškos
knygos, kurių daug labiau rei-
kėtų.

M. Dobužinskio dekoracijos operai „Radvila Perūknas“

Užtenka tik žvilgtelti į sky-
relį, pavadintą „Žingsnis į an-
truosius seminarijos metus“, —
kur dėl savo gabumo į trečią
kursą perkeltas autorius susi-
tinka su naujais draugais. Jų
kai kurie gyvi, kaip, sakysim,
mūsų Lietuvos Banko „tuzai“
J. Paknys (New Jersey) ir V.
Jurgutis (Lietuvoj). Su Jurgu-
čiu ilgą laiką autoriui teko
vienam kambary gyventi, o
apie Paknį taip rašo: „prisi-
menu dar vieną, būtent —
Paknį Juozą, abiturientą, toki
kiek į kuprą susimetusi, išbly-
škusi, akiniuota, geltonplaukį,
susimąsčiusiom akim tylų
jaunuolį, kur neilgai teišbuvo
seminarijoj, baigė universitetą
ir nepriklausomoj Lietuvoj
pasizymėjo tuo, kad ilgai sėk-
mingai darbavosi Lietuvos ban-
ke kaip vienas iš direktorių, o
galop ir vyriausiuoju valdyto-
ju“ (p. 120). Kaip žinome,
Paknio ir Jurgučio parašai bu-
vo ant Lietuvos banknotų —
O apie Aleksandrą Stulginskį,
buvusį Lietuvos prezidentą,
sako, kad „toks buvo murka,
kuklus, tylus, niekur nelendęs
į priekį, geras klierikas, soli-
džiai besimokąs, bet ypatingai
neblizgąs“.

Ir taip pro akis skaitytojui
praeina daugybė ryškesnių ir
mažiau ryškių pavidalų, silue-
tų. Su orumu prisimenamas
vysk. G. Cirtautas, atsargiau
vysk. M. Palulionis, kurs, kaip
žinom, lietuvių kurį laiką
buvo negatyvus, vėliau kiek
atsileidęs, ypač pagarbiai mi-
nimas prel. Pr. Januševičius
vysk. K. Paltarokas, „tas mie-
lasis drakonas tokiems baug-
siams, tas gerasirdis griežtasis
valdovas“. Gyvenimo linkmei
lemiamos reikšmės turėjo vys-
kupas J. Matulevičius. Kaip
brangus idealistas prisimen-
amas kun. V. Taškūnas, buvęs
savo metu „Darbininko“ re-
daktorius, prieš daugiau kaip
metus Lietuvoj miręs. Net Ka-
rolis Račkauskas - Vairas, gy-
venęs ir Brooklyne savo metu,
„baltu, lietu, asketiniu da'liu
veiduku, kuriame lyg kas la-
piška slypi“ (dabar likęs Lie-
tuvoj).

Pagaliau ir paties autoriaus
intymesni sielos dalykai, jo
vidaus kovos, ta „tamsioji sie-
los naktis“ šiuose atsiminimu-
se atsispindi, lygiai kaip ir jo
poetinio kelio pradžia dar pa-
skutiniausiais pereinimo šimtme-

O greitai...

O greitai, greitai žemė atsibus,
Pažadins daigą žalią, —
Iš miego, iš gilaus, prikels grabus,
Nušluos nuo dulkių kelią!

Ant saulės naują dieną pastatys
Nuo kryžiaus grįžę vyrai,
Kad vėtros piktos ir šiaurys svetys
Dainuot nedraustų lyrai...

Didysis Rytas — tas, kuris tekės, —
Visų, visų gaivinti,
Į širdį Tavo kūdikio įsės
Šviesos ir laisvės mintį.

Apglėbsi dieną tu sparnais jausmų,
Kaip gulbė nebylioji —
Nedegins liepsnos sielą — bus ramu,
Ramu, o mylimoji...

O greitai, greitai žemė atsibus,
Sugrįš nuo kryžiaus vyrai;
Nedegins sielą liepsnos. O dangus
Ramus bus mūsų lyrai.

(Eilėraštis gautas iš Lietuvos, autorius nežinomas)

čio metais. Ir visa tai vaizduo-
jama lengvai, patraukliai ir
skaitoma kaip grožinės litera-
tūros veikalas.
(Mykolas Vaitkus, Mistinia-

me sode; kunigų seminarija
Kaune 1903—1906, atsimini-
mai. Išleido Immaculata, Put-
nam, Conn. 1957. 207 psl. Kai-
na \$3.00).

M. DOBUŽINSKIS—DIDYSIS TEATRO DEKORATORIUS

ilustravo Andersono, Puškino,
Dostojevskio kūrinius grafiš-
kais piešiniais.

Lietuvoje

Su Lietuva Dobužinskis vi-
sada palaikė ryšius. Jis kada-
se globojo Čiurlionį, įvedė jį
į „Meno pasaulio“ dailininkų
tarpą, padėjo rengti jo parod-
das.

Kauno valstybiniam teatrui
pradėjo dirbti 1925. Tuomet
gyveno Paryžiuje ir Kauno
operai dekoravo „Pikų damą“.
Tais pačiais metais Lietuvoje
buvo surengtos jo keturios kū-
rinių parodos.

Lietuvon persikėlė 1929 ir
išbuvo iki 1939. Tai vienas iš
(Nukelta į 5 pus.)

New Yorko dailininkų paroda

New Yorko Lietuvių Daili-
ninkų Sąjunga parodė girtiną
entuziazmą, surengdama gruod-
žio 1—15 Lietuvių Pilečių
klube parodą. Parodoje buvo
išstatyti visi nauji kūriniai.
Tas faktas rodo, kad mūsų
dailininkai, vienaip ar kitaip
besiversdami, neužmeta ir sa-
vo kūrybos. Jų kūriniuose, be
to, matėsi veržlumas, kūrybinį
nerimą, naujos išraiškos ieško-
jimą. Tai žiūrovą nuteikė la-
bai džiugiai.

A. Elskis, mėgęs abstrakti-
nę tapybą, dabar artėja prie
realybės. Koloritas dar šaltas,
plieninis, bet skoningai išlai-
kytas.

A. Galdikas su savo kolorito
žaismingumu iš gamtovaizdžio
žengia į abstrakciją. Ir gražus
ir patrauklus tas jo linijų žai-
smas, spalvų sukuriamas.

Reikia pasidžiaugti
R. Ingelevičienės padaryta
pažanga. Dukters portretas —
ekspresyvus, spalvingai tur-
tingas. Toks pats ir peizažas
su žmonėmis, kur piešinys pa-
remtas drąsiu brūkšniu.

Didelę pažangą padarė Pr.
Lapė, išsinerdamas iš impre-
sionistinės nuotaikos, sudra-
matindamas savo paveikslus.
Tai irgi gamtovaizdžiai, kur
ryškios spalvos, juodais brūk-
šniais išskeliami pagrindiniai
elementai.

E. Paškevičius kaupiasi į
rimtį ir pusiausvyrą. Jam rū-
pi ne koloritas, bet pagrindinė
nuotaika.

Kiti tobulina savo techniką.
V. K. Jonyno akvarelės atlik-
tos gera technika, spalvingos,
su grafiniu charakteriu. Vitra-
žų projektai atrodo blankūs
tiems, kurie juos matė išpildy-
tus Marquette Parko bažnyčio-
je Chicagoje.

A. Merker - Vitkauskaitė —
ieško naujų temų ir išrai-
škos. O. Paškevičienė aiškina

koloritą. R. Viesulas grynina
grafikos formą, siekdamas di-
desnės ekspresijos. T. Petraitis
gal mažiausiai nužengęs: jo
tapyba ir akvarelė jau seniai
nusistojusi.

A. Kašubienė išstatė vieną
glazūrinės tapybos kūrinių „Pa-
vasarį“, kuris patraukė žiūro-
vus savo subtiliu skoniu ir
poetiška nuotaika.

Apžiūrėję parodą, pasigedo-
me kitų dailininkų, kurie gy-
vena New Yorko ribose. Pasi-
rodo, jie nepriklauso sąjungai.

A. D.

Kultūrinė kronika

• Dail. S. Neliubšys uoliai
rengiasi individualinei savo
darbų parodai, kuri įvyks nau-
jai įsigytuose Adelaidės lietu-
vių namuose Australijoje.

• Marienburgo pilis, senoji
kryžiuočių sostinė, dabar yra
lenkų valdoma. Didinga jos pi-
lis, kurios vardas taip glau-
džiai susijęs su kelių šimtme-
čių rytų Europos istorija, ka-
ro metu buvo apgriauta ir te-
benyksta nerestauruojama. Pi-
lis esanti be stogo. Pilį kas
metai aplanko 150,000 turistų,
kurie stebisi, kad pilis apleis-
ta.

• Hamiltono lietuvių teat-
ras gastroliavo Toronte ir
gruodžio 1 suvadino J. Grušo
„Tėvą“. Pagrindiniame vaid-
menyje buvo Henrikas Kačins-
kas.

• Amerikoje kas metai išei-
na 12,000 knygų, kurių bend-
ras tiražas siekia 800 mil.

• Londono archyvuose yra
labai senų dokumentų. Čia
yra originalų, ant kurių pažy-
mėta 1225 metai.

• Istorikų draugija, pasiū-
lius „Dulciūro Fondui“, žada
leisti „Sąjunga“ biuletenį.

Padėkime Punksko lietuviams!

Te širdis jaučia
plakančią širdį
tegu plaka su ja
ir parpuolusio
šauksmą tegirdi
tolimam kelyje.
(B. Brazdžionis)

B. KROKYS

linkės Lenkijos ribose.
Tai šventi norai, lietuviai
Suvalkų trikampyje
nori išlaikyti lietuvišką kul-
tūrą,

kadangi jie patys jaučiasi
lietuviai ir tik tokie nori iš-
likti. Jie nori melstis į Dievą
sava gimtąja kalba.

Lietuviška kultūra dabarti-
nės Lenkijos ribose kartu yra
įnašas ir Lenkų kultūrai, to-
dėl Lenkijos valdžia ne tik

nedraudžia lietuviams kultū-
riškai pasireikšti, bet net ir
skatina. Gaila, kad visiškai
yra priešinga padėtis su len-
kų dvasine vyriausybe. Gry-
nai lietuviškose parapijose

(Punkske) bažnyčiose pamok-
slai sakomi tik lenkų kalba.
Parapijose su didesne lenkų
priemaiša, kaip Seinų, Smalė-
nų, nėra nei vieno lietuviškų
pamaldų nei pamokslų, net

evangelijos neskaitoma lietu-
viškai, nors didesnė parapie-
čių dalis yra lietuviai. Smalė-
nų parapija net 80% lietuvių.
Šiose vietovėse lietuviai pasi-
tenkintų bent vienomis lietu-
viškomis pamaldomis sekma-
dienį, kai

**Punkske lietuviai būtinai rei-
kalauja lietuvių kunigo ir dau-
giau lietuviškų pamaldų, nes
tai grynai lietuviška parapija.**

Rochestery gyvenančio pun-
skiečio Ant. Zimio pareiški-
mu, jo laikais prieš pirmąjį
Didįjį karą, kai Ant. Ziemys
priklausė Punksko parapijai,
visoje parapijoje buvo tik trys
lenkiškos šeimos. Šiandieną

Punkske nėra lietuvių kunigo.
Buves lietuvis kunigas yra iš-
keltas į lenkišką parapiją, o
Punkske sėdi lenkas, nemokąs
lietuviškai. Lietuviai protes-
tuodami nepriima klebono ka-
lėdoti ir jau pora metų, kai
parapijos vaikai nėra paruošti
pirmajam šv. Komunijai. Anks-
čiau buves kunigas lietuvis
Punkske išmokydavo katekizmo
ne tik Punksko, bet ir kitų pa-
rapijų lietuvių vaikus.

**Atkakli kova eina lietuvi-
škose apylinkėse už mokyklas
su lietuvių kalba.**

Sunku šiame straipsnyje iš-
vardinti visas smulkmenas tos
sunkios kovos, kurią Suvalkų
krašto lietuviai kovoja vardan
lietuviybės. Jų kelias teisingas.
Ir mes, Amerikos lietuviai,
mūsų brolius, gyvenančius
Lenkijos, ribose, galime imti
tik pavyzdžiu, kaip reikia gy-
venti ir veikti, kad išliktume
lietuviškas. Tai gerai supranta
ir lenkai, nes ir jų daugybė
gyvena svetimuose kraštuose
ir jų troškimas yra, kad sve-
tur gyvenantieji išliktų len-
kais.

Kova yra teisinga ir tikslai
jos kilns. Paremkime ją. Pa-
remkime savus brolius lietu-
vius. Jų prašymai labai kuk-
lūs — lietuviškos maldakny-
gės, lietuviška knyga. Be to,
jie prašo Amerikos lietuvių
užtarti juos Romoje, kad
lietuviškose parapijose būtų
atsiųsi lietuvių kunigai.

Suvalkų lietuviams reikia
pasiųsti ne tik maldaknygių ir
knygų, bet ir rūbų, ypač lie-
tuviškom mokykloms ir pro-
gimnazijos moksleiviams. o
taip pat ir pinigų šioms mo-
kykloms ir lietuvių kultūros
namams Punkske.

Amerikos lietuvių kolonijo-
se reikia organizuoti rinklia-
vas specialiai Suvalkų krašto
lietuviams paremti. Turėtų va-
dovauti Balfas, Bet nieks ne-
draus ir atskirai, ir organizuo-
tai iš lietuvių kolonijų pasiū-
sti aukų. Tai palyginus nedide-
lis darbas. Pavyzdžiui gali eiti
Rochesterio lietuviai. Bend-
ruomenės apylinkė paskyrė
valdybos pirmininką specialiai
rūpintis šiuo reikalu. Aukos
jau siunčiamos.

**Lenkai kunigai lietuvių kul-
tūros veikėjus apšaukė komu-
nistais, o lietuvių kultūrinę
organizaciją komunistiškai.**

Tam tikra dalis, ypač senų
kaimo žmonių patikėjo kuni-
gais ir savo vaikams draudžia
priklausyti lietuvių sąjūdžiui.
Gi vadovauja to sąjūdžio as-
menys prašo atsiųsti maldak-
nygių, kurių yra labai didelis
trūkumas. Padėkime lietuviams
remkime juos. Kai jie dalins
liet. maldaknyges lietuviams,
tai bus realus atsakymas len-
kams kunigams.

Religinio turinio knygas ir
maldaknyges siųsti privačių
adresu. Privatus adresas toks:
"Wolyniec Wincenty, Wies
Wolyniec, Pocz. Punksk, Pov.
Sejny, Woj. Bialystok, Polska-
ka - Poland." Vincas Valinčius
yra Lietuvių Kultūros Draugi-
jos išdininkas.

Visas kitas aukas ir moks-
linės bei grožinės literatūros
knygas siųsti adresu:

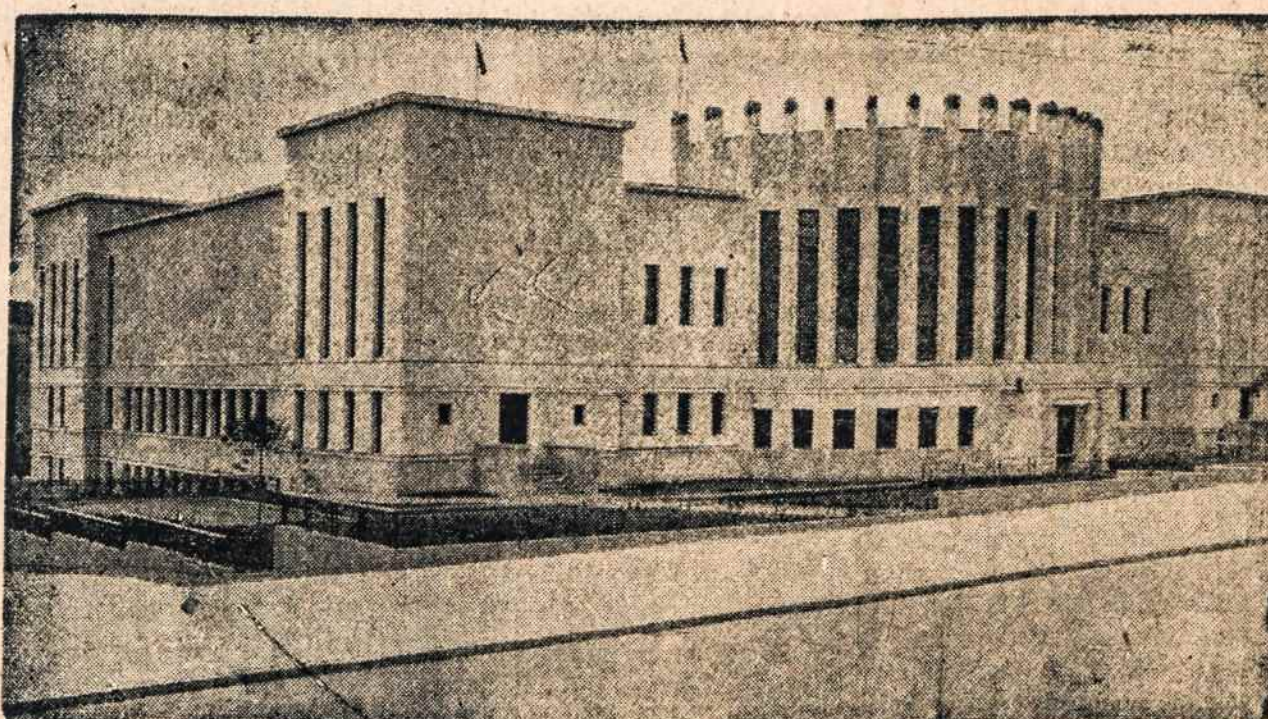
"Litewskie Towarzystwo
Spoleczno Kulturalne Zarząd
Główny w Punksku. Pow. Sej-
ny, Woj. Bialystok, Polska-
ka - Poland.

Lietuvių progimnazijos ad-
resas:

Liceum Litewskie, Punksk,
Pow. Sejny, Woj. Bialystok,
Polska - Poland.

Platesnį informaciją gali-
ma gauti rašant adresu:

Bronius Krokys, 10 Dudley širdį

V. D. muziejus Kaune

Seniausias muziejus Lietuvoje

Dabar muziejų pilna visuose
kraštuose. Nemaža jų yra ir
Lietuvoje. Ir dar jų kuria
naujų, norėdami atžymėti sa-
vo bolševikinę okupaciją.

Pirmasis muziejus Lietuvo-
je buvo įkurtas prieš šimtą
metų 1856 m. balandžio 29
Vilniuje buvo atidarytas vie-
šas senienų muziejus. Tiesa, ir
ankčiau buvo asmenų, kurie
turėjo didesnius ar mažesnius
muziejinius rinkinius. Pavyz-
džiui, 16 a. Verkių dvaro rū-
mose buvo archeologinių ra-
dinių kolekcijos. Nemažus rin-
kinius turėjo istorikas T. Nar-

metračių ir archeologinio sky-
riaus katalogas.

**Vėliau generalgubernato-
riaus Muravjovo įsakymu ar-
cheologinė komisija buvo už-
daryta.**

Iš muziejaus išimta dalis is-
torinių eksponatų ir perduota
buvusiam Rumiancevo muzie-
juje Maskvoje. Iš vedėjo pa-
reigų buvo pašalintas pats stei-
gėjas grafas E. Tiškevičius.

Iš bibliotekos ir rankrašty-
no buvo sudaryta Vilniaus vie-
šoji biblioteka, papildant po
1863 metų sukilimo uždarytų
vienuočių ir kai kurių dvi-
rininkų bibliotekų knygomis.
Ši biblioteka ir sudarė dabar-
tinės Vilniaus universiteto
bibliotekos pagrindą. Prie tos
bibliotekos liko ir senienų
muziejus, tapęs valstybine į-
staiga.

**Žymesnę veiklą muziejus iš-
vystė tik 19 a. pabaigoje.**

Kai prie muziejaus dirbo ar-
cheologas F. Pokrovskis (1884
—1902). Jis išleido papildomą
katalogą, didelį albumą, ku-
riame paskelbė svarbiausių se-
nienų muziejaus medžiagą.

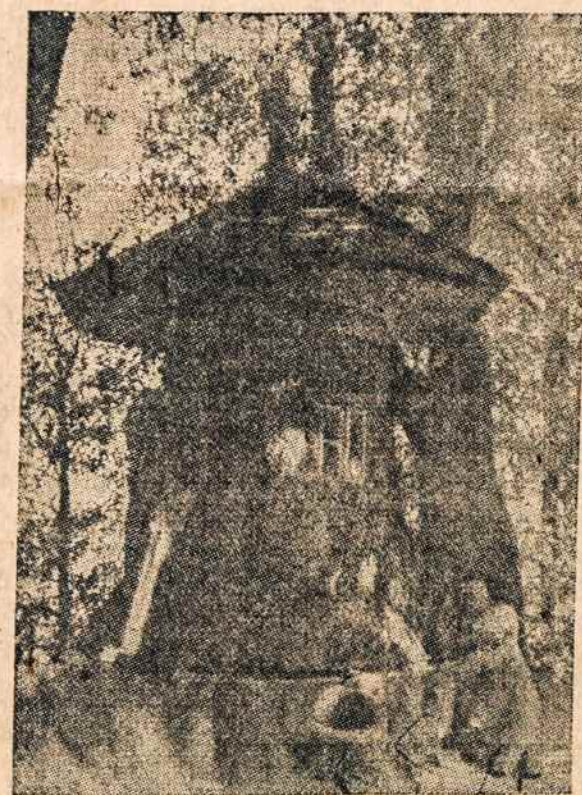
Jis taip pat suregistravo
Vilniaus, Kauno ir Gardino gu-
bernijose buvusius archeolo-
ginius paminklus ir paskelbė
archeologiniuose gubernijų že-
mėlapiuose. Iki pirmojo karo
muziejus turėjo apie 4,000
archeologinių radinių ir daug
kitos medžiagos. Tuoj po karo
jis buvo įjungtas į Liet. Moks-
lo Draugijos muziejų, o len-
kam užėmus Vilnių, jo ekspoa-
natai vėl buvo? išimti ir su-
krauti sandėliuose. Tik 1933
m. prie universiteto buvo į-
kurtas archeologinis skyrius
su senienų muziejaus ekspoa-
natais.

Dabar šis muziejus priklaus-
o okupuotos Lietuvos Moks-
lo Akademijai, ir dėl patalpų
trūkumo jo didesnė dalis yra
sudėta sandėliuose ir žmonėms
neprieinami. At. D.

**Iš karto muziejus sukėlė gy-
vą susidomėjimą.**

Vien tik 1856 m. jį aplankė
apie 4000 žmonių, o 1857 apie
12,000. Visuomenė rėmė mu-
ziejaus reikala, turtino jo fon-
dus. 1857 metais 256 asme-
nys padovanojo muziejui 3131
ekspонатą. Jų tarpe buvo mo-
netos, piešiniai, dokumentai,
seni spausdiniai, archeologi-
niai radiniai ir kita.

Norėdami sulaukti daugiau
lėšų, jį archeologinė komisija
sutraukė apie 200 žmonių, bu-
vusių Vilniaus universiteto
profesorių, dvasininkų, tarnau-
tojų. Joje buvo žymių asmenų,
kurie domėjosi krašto istorija
ir archeologija. Komisija bu-
vo užsimojusi tyrinėti krašto
istorinius paminklus, juos su-
registruoti ir atlikti eile kitų
darbų. Tačiau didesnė komisi-
jos dalis buvo pasyvi, todėl
tyrimo srityje neuveikta labai
nedaug, buvo išleista tik pora

BAUBLYS, kuriame D. Poška laikė savo muziej-
nius rinkinius

SUVALKAI, šv. Kazimiero bažnyčia.

M. DOBUŽINSKIS...

(Atkelta iš 4 psl.)

kūrybinių jo laikotarpiu.
Padarė 30 dekoracijų, kurių
didesnė dalis priklausė Kauno
teatrui. Dekoravo P. Vaičiūno
"Aukso gromatą", Šekspyro ir
Šilerio veikalus, operas — Pi-
kų Damą, Faustą, Kunigaikštį
Igorį, Tannhäuserį, Don Žua-
ną, Radvilą Perkūną, ir kit.;
baletus — Miegančiąją gražu-
lę, Kopelįją, Raimondą. Su
šia's pastatymais Kauno ba-
letas gastrolavo Monte Carlo ir
Londone.

1933—1934 apkeliavo beveik
visą Lietuvą, piešdamas senus,
užmirštus romantiškus kampe-
lius.

Vienerius metus (1929—1930)
dirbo Kauno meno mokykloje,
paskui turėjo privačią studiją,
buvo įsijungęs į paminklų ap-
saugos ir restauravimo darbus.

Dobužinskis mėgo knygas,
turėjo didelę privačią bibliote-

ką ir yra rašęs Lietuvos isto-
rijos klausimais. Pažymėtinos
jo studijos apie valstybinę
vėliavą, valstybinio ženklo is-
toriją, senovinius Lietuvos že-
mėlapius. Pasisakė tautinio
meno klausimu. Be to, Lietu-
voje iliustravo knygas, padarė
net kortų eskizus, dekoraci-
joms papuošė prezidento rū-
mus, Klaipėdos Vytauto Di-
džiojo g'imnaziją, Valokaičio
rūmus, Lietuvos pasiuntinybės
rūmus Berlyne ir k.

Iš Lietuvos išvyko į Londo-
ną, o iš ten greit persikėlė į
Ameriką. Gyvendamas New
Yorke, daug kartų grįžo į Eu-
ropą, kur dekoravo, rengė sa-
vo kūrinių parodas. Paskuti-
nių metų gyveno Italijoje, iš
kur atvykęs aplankyti savo
šeimos, New Yorke ir mirė.

Jo kūryba pasižymi nuosir-
džiu lyrynu ir aristokratišku
santūrumu. P. J.

Vilnonės Medžiagos Lietuvon

Pradžiuginkite savo gimines ir artimuosius

**LIETUVOJE, LATVIJOJE, ESTIJOJE, GUDIJOJE,
UKRAINOJE IR UŽKARPACIO RUSIJOJE!**

Pasiųskite jiems vilnonės atlaikas suklefėm, eliotėm, apsiaustam

Muitas už vilnonės atlaikus yra mažesnis, negu už pasiūtus suklefėm

Vilnonės medžiagos iš rittinių ir atlaikas pacioni prieinamaisiom kainom

visam miestie jums siūlo 3 stambios krautuves

S. BECKENSTEIN, Inc.,

118-125-130 ORCHARD ST.

cor. Delancey, NYC. GR 5-4525

S. Beckensteino krautuves kalbama rusiskai, lenkiskai ir ukrainietiskai

KRAUTUVES ATVIROS KASDIEN, IR SEKMADIENIAIS, ISSKYRUS

SESTADIENIUS, NUO 9 RYTO IKI 6:30 VAKARO

Atsineiskite šį skelbimą, kuris bus ypatingai įvertintas

IŠ VISUR

• "Moters" žurnalas išleido
padidintą numerį L. K. Mote-
rų Draugijos 50 metų sukak-
čiai atžymėti. Numeryje sudė-
ta sveikinimų, atsiminimų
nuotrupų, apžvelgta draugijos
praeitis, paliustruota istorinė-
mis nuotraukomis ir dabarti-
nės moterų veiklos vaizdais.
Redaguojama Iz. Matuzevičiūtė.
Leidžiama Toronte, Kanadoje.

• Pasaulio lietuvių seimo
metu, kuris šaukiamas kita's
metais New Yorke, bus kanje-
rinės muzikos koncertas. Be-
to, pakviesti septyni dideli
chorai, kurie išpildys kantatas
ir dainas. Meninės kongreso
programos pavadintu rūpinasi
speciali sudaryta komisija, į
kurią įeina J. Makauskas, kun.
V. Dabušis, V. Augustaitytė,
A. Mačionis, R. Kezys, M. Zu-
kauskienė. Visi iš New Yorko.

• Lietuvos krepšinis —šiuo
vardu išleistas leidinėlis Lie-
tuvos pergalėms krepšinyje
prisiminti. Redagavo Edvar-
das Sulaitis. Leidinyje ben-
dradarbiauja: K. Čerkelūnas,
E. Sulaitis, St. Daunys, A. Lau-
kaitis, A. Banelis, A. Gumba-
ragis. Leidinys turi 56 psl.,
gausiai iliustruotas.

• Kanadoje yra 13 šešta-
dieninių mokyklų ir aukštes-
nieji lituanistikos kursai To-
ronte ir Montrealyje.

• Regina Jakubonytė Sud-
bury, Ont., Kanadoje, pasirodė
televizijoje paskambindama kan-
klėmis keletą lietuviškų dainelių
ir pagrodama akordeonu.

• Liet. bankelis Talka vei-
kia Hamiltone. Iki šiol jis vie-
nam asmeniui duodavo 1000
dol. paskolą, dabar nuo Naujų
metų šią sumą padidins.

• Liet. profesorių draugijos
visuotinėje suvažiavime iš-
rinkta nauja valdyba dviejų
metų kadencijai: K. Gudaitis,
St. Dirmantas, M. Kriksčiū-
nas, M. Nasvytis, J. Simoliū-
nas. Pirmininku yra M. Kriks-
čiūnas.

• Kun. Jonas Kardauskas,
kuris darbuojasi Brazilijoje,
Santo Adre vyskupijoje, pa-
keltas į kanauninkus.

• Zurnalistas J. Veteikis
Australijoje atidarė savo pre-
kybą, kur pardavinėja plokš-
teles, spaudos reikmenis, tar-
pininkauja persiunčiant dova-
nų siuntinėlius ir anapus.

• Dr. Vladas Ivinskis kele-
rius metus buvo gydytoju
Naujoje Gvinejoje. Dabar yra
grįžęs į Australiją, Sydneį,
kur pusę metų specializuosis
universitete, mokymdamasis gy-
dyti tropinės ligas. Jo šeima
taip pat gyvena Sydnejuje.

• Sovietinė enciklopedija
lietuviškai manoma pradėti
leisti Vilniuje 1958 metais.
Tuo reikalu rūpinasi pati ko-
munistų partija.

UŽSIPRENUMERUOKIT KULTŪROS ŽURNALĄ

AIDUS

"AIDAI", MENESINIS 48
PUSL. DIDELIO FORMA-
TO ŽURNALAS, EINA

JAU TRYLIKTUS

METUS,

GAIVINDAMI

IR UGDYDAMI

MŪSŲ KULTŪRINĮ

GYVENIMĄ

Prenumerata:

VISUR 6 DOL.

METAMS

A D R E S A S :

680 BUSHWICK AVE.

BROOKLYN 21, N. Y.

